

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 658/2024-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Žilina **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Žilina **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 658/2024-37 z 21. novembra 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021; v časti, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia označených práv postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/171/2023, ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ podal 21. januára 2021 na okresnom súde žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Opísuc chronologický priebeh súdneho sporu, uvádza, že okresný súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom sp. zn. 27C/6/2021 z 22. marca 2023 (ďalej len „rozsudok“), ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol (výrok I) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II). Na odvolanie sťažovateľa zo 6. júla 2023 krajský súd uznesením sp. zn. 9Co/171/2023 z 25. júna 2024 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Spis bol vrátený súdu prvej inštancie 15. júla 2024, teda ešte pred podaním ústavnej sťažnosti.

3. Samotné zrušenie rozsudku odvolacím súdom je podľa sťažovateľa prejavom nesústreďenej a neefektívnej činnosti okresného súdu (obdobie od rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu o odvolaní predstavuje dobu 1 roka a 4 mesiacov). Predmet sporu patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov, nevykazuje mimoriadnu právnu alebo faktickú zložitosť. Tvrdí, že vystupuje v súdnom spore aktívne a snaží sa svojím správaním eliminovať prípadné prietahy v súdnom konaní, nemožno mu vyčítať využitie opravných prostriedkov, ktoré má k dispozícii. Vyriešenie sporu považuje za mimoriadne dôležité, význam veci priamo súvisí s jeho naliehavým právnym záujmom na určení, či tu právo je alebo nie je [§ 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Sťažovateľ argumentuje, že stav jeho právnej neistoty trvá (až do právoplatného rozhodnutia a rozhodnutia o výške náhrady trov konania, pozn.) a v najbližšej dobe nebude odstránený.

4. Poukazujúc na početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), k problematike zbytočných prietahov v súdnom konaní sťažovateľ zdôrazňuje, že celková doterajšia dĺžka napadnutého konania ku dňu podania ústavnej sťažnosti 3 roky a 8 mesiacov je neprimeraná a neakceptovateľná. Primerané finančné zadosťučinenie požaduje od okresného súdu v sume 4 000 eur a zároveň žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

5. Písomným podaním z 21. októbra 2024 sťažovateľ doplnil svoju ústavnú sťažnosť o konštatovanie, že vo veci je nariadené pojednávanie na 18. november 2024. Opakovane, argumentujúc celkovou dĺžkou napadnutého konania s vyjadrením trvania dĺžky sporu 3 roky a 9 mesiacov, upravil petit svojej ústavnej sťažnosti a zvýšil požadovanú sumu primeraného finančného zadosťučinenia od okresného súdu na 4 500 eur.

6. V druhom doplňujúcom podaní z 21. novembra 2024 sťažovateľ znova v stručnosti opakuje dôvody ústavnej sťažnosti a poukazuje na to, že doba konania je tri roky a desať mesiacov, a zvyšuje finančné zadosťučinenie od okresného súdu na 4 700 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Argumentácia sťažovateľa je založená najmä na namietaní dĺžky súdneho konania, ktorá je podľa neho neakceptovateľná, pretože presahuje tri roky. Tiež opakovane namieta, že aj po skončení konania v merite veci (čo ešte nie je toho času ani v dohľadnej dobe) bude musieť súd ešte rozhodovať o výške náhrady trov konania, čím a v dôsledku čoho bude stále trvať stav právnej neistoty sťažovateľa, lebo sa bude ešte konať o výške náhrady trov konania, a tak z pohľadu garancií nie je vyčerpaný stále celý predmet konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

8. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprS/254/2024 z 11. októbra 2024, ktoré si ústavný súd vyžiadal podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde, potvrdil, že žaloba mu bola doručená 21. januára 2021 spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom rozhodol uznesením č. k. 27C/6/2021-68 z 5. februára 2021, ktorým nariadil neodkladné opatrenie podľa návrhu žalobcu (sťažovateľa). Po vykonaní ďalších úkonov súvisiacich s podaným odvolaním žalovaného bol následne spis predložený 21. mája 2021 krajskému súdu, ktorý o podanom odvolaní žalovaného rozhodol potvrdzujúcim uznesením č. k. 9Co/57/2021-129 z 21. januára 2022. Rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť 1. februára 2022, pričom spis bol vrátený okresnému súdu 24. januára 2022. Uvádzajúc podrobne chronologický priebeh procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia, okresný súd poukazuje na to, že v sťažovateľovej veci priebežne konal a vec meritórne rozhodol rozsudkom z 22. februára 2023, ktorým žalobu zamietol. Rozsudok bol doručený žalobcovi 23. júna 2023 a žalovanému 20. júna 2023. Po vykonaní úkonov v súvislosti s odvolaním žalobcu bol spis predložený krajskému súdu 1. decembra 2023, avšak uznesením č. k. 9Co/171/2023-492 z 25. júna 2024 bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Spis bol vrátený okresnému súdu 15. júla 2024 a 21. augusta 2024 bol nariadený termín pojednávania na 4. december 2024, ktorý bol na žiadosť žalovaného zmenený na 18. november 2024.

9. V doplnenom vyjadrení sp. zn. 1SprS 254/2024 z 10. decembra 2024 okresný súd zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení a doplnil, že termín pojednávania bol 18. novembra 2024 odročený na 5. február 2025 na účel doplnenia dokazovania výsluchom svedkyne, ktorá neprevzala predvolanie, a výsluchu znalcov. Poukázal aj na obdobie pandémie COVID-19, keď boli pojednávania obmedzené, a náročnosť veci najmä v dôsledku zrušujúceho uznesenia súdu druhej inštancie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je osobitne právne zložitú.

13. Predmet konania (žaloba o určenie vlastníckeho práva, pozn.) možno zaradiť medzi štandardnú agendu rozhodovacej praxe všeobecných súdov. V predmetnom súdnom spore je možné zistiť skutkový stav jednak z listinných dôkazov a tiež bolo navrhnuté dokazovanie výsluchom svedkov a znalcov. Podľa vyjadrenia okresného súdu ide o náročnú vlastnícku vec, keď súd neskúma len formu úkonov, ale musí vyhodnocovať vôľu strán, o ktorej žalobca tvrdí, že je v rozpore s písomným prejavom, čo napokon vyplýva aj zo zrušujúceho uznesenia súdu druhej inštancie, pričom súd musí hodnotiť aj viacnásobný prevod nehnuteľnosti.

14. V správaní sťažovateľa, a to ani oneskoreným splnením si poplatkovej povinnosti, ani využitím opravného prostriedku neboli zistené také závažné skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

15. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup súdu v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 182/08).

16. Okresný súd po doručení žaloby (21. januára 2021) nariadil 5. februára 2021 neodkladné opatrenie, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu z 21. januára 2022. Po vrátení spisu z odvolacieho súdu okresný súd priebežne konal, vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdnych poplatkov za neodkladné opatrenia i za žalobu, ktoré zaplatil 1. mája 2022, a následne realizoval procesné úkony doručovania žaloby a vyjadrení stranám sporu podľa § 167 ods. 2, 3 a 4 CSP. Dňa 10. novembra 2022 nariadil prvé pojednávanie na 23. január 2023. Predmetné pojednávanie bolo odročené na 22. február 2023 s uložením povinnosti žalobcovi (sťažovateľovi) dostaviť sa na pojednávanie na účel jeho výsluchu ako sporovej strany a predložiť rozhodnutia o vklade zmluvy o prevode nehnuteľnosti a kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností. Na tomto pojednávaní okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol. V dôsledku odvolania sťažovateľa sa spis od 1. decembra 2023 do 15. júla 2024 nachádzal na krajskom súde. Keďže krajský súd prvoinštančný rozsudok zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie, okresný súd nariadil termín pojednávania na 4. december 2024, ktorý bol na žiadosť žalovaného zmenený na 18. november 2024. Tento termín bol však odročený na 5. február 2025 na účel ďalšieho doplnenia dokazovania.

17. Z uvedeného je zrejmé, že hoci napadnuté konanie nevykazuje dlhšie obdobia úplnej nečinnosti, ako celok trvá už viac ako tri roky, keď prvé pojednávanie bolo nariadené až po dvoch rokoch od podania žaloby. S ohľadom na časovú perspektívu dosiahnutia konečného rozhodnutia v dôsledku zrušenia prvého rozsudku okresného súdu je konanie poznačené vo zvýšenej miere neefektívnou činnosťou okresného súdu, a preto nie je možné doterajšiu dĺžku súdneho sporu z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať.

18. Ústavný súd berie na vedomie argumenty podpredsedu okresného súdu týkajúce sa pandémie, ale zároveň poukazuje na svoju rozhodovaciu činnosť, v zmysle ktorej pandémie ochorenia COVID-19 môže byť dôvodom nečinnosti, avšak v rámci ojedinelej nečinnosti trvajúcej kratší čas aj s prihliadnutím na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa (napr. IV. ÚS 266/2022). Obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát všetkej zodpovednosti za nadmernú dĺžku predmetného konania (sťažnosť vo veci Q and R proti Slovinsku, č. 19938/20, rozhodnutie z 8. 2. 2022, § 80). V okolnostiach prejednávanej veci však uvedené okolnosti priamo s postupom okresného súdu nesúvisia, pretože príčinou dĺžky konania je najmä zrušenie rozsudku okresného súdu v odvolacom konaní a z neho vyvstáva potreba doplnenia dokazovania.

19. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy spočívajúce v činnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 12 tohto nálezu, pozn.), prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde mestskému súdu, aby v napadnutom konaní

konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), keďže v dotknutej veci stále nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie 4 700 eur, dôvodiac najmä dĺžkou konania. Ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy obdobie neefektívnej nečinnosti okresného súdu a všetky okolnosti daného prípadu (bod 16 odôvodnenia tohto nálezu) vrátane potreby doplnenia dokazovania, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie majetkového prospechu, považoval priznanie 1500 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

22. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal sťažovateľovi 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

23. Vyčíslenie náhrady trov konania vychádza z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Advokátovi patrí náhrada trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v hodnote 2 x 343,25 eur a režijný paušál 2 x 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľa platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky), priznaná náhrada tak predstavuje celkom 856,75 eur.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu